

Het leven van JAN P. STRIJBOS in vogelvlucht

Door N. Tinbergen

Als ik het wel heb, zijn we hier allemaal vogelaars onder elkaar. Er is geen vreemde eend in de bijt. Niemand zal dus bezwaar hebben als ik in vogeltaal spreek. Ik vind maar: „Zeg het met vogels”. Dat gaat me het gemakkelijkste af: elk vogeltje zingt nou eenmaal zoals het gebekt is. Zolang dit maar binnen het kippenhok blijft, zal er geen haan naar kraaien! Eventuele persmusketen zullen trouwens allang opgepikt zijn. Wilt U allemaal even Uw snavels wetten, en dan even ophouden met kakelen. Jan zal het zich niet meer herinneren, maar hij werd gebracht door de *ooievaar*. „Mevrouw Strijbos”, zei de uiver tegen Jan's Moeder, „'t Is maar een Klein Jantje hoor; hij is zo licht als een veertje.” „O, *ooievaar*” zei Jan's moeder, „Ik was vergeten dat babytjes zó lelijk waren. Het lijkt wel een vogelverschrikker! „Dat haal je de *koekoek*, mevrouw!” zei de *ooievaar*; „Zo zijn toch immers alle nesthokkers! Maar denkt U maar aan het verhaal van het lelijke jonge eendje! Hij kan nog best een *knobbelzwaan* worden!” Nou, natuurlijk meende ze al gauw haar uil een valk te zijn. En zo kwam Jan onder Moeders vleugels terecht. De geluksvogel. In zijn lekkere veren bedje. En sperren dat kuiken! En zoals U weet, hij groeide op tot een echte edelvalk.

Ik zal niet lang stil staan bij de tijd die Jan op de strijhorst doorbracht. U zult wel begrijpen dat hij al jong zo brutaal als een *ekster* was, en zo slim als een kraai. Hij bleef dan ook niet lang een *huismus*. Dat zou zijn moeder trouwens nooit uitgehouden hebben, want hij praatte als een papegaai. Ook zat hij net zo vol streken als Tijn Uilenspiegel. Zijn moeder werd er soms tureluurs van! Jan is uit een goed nest. Zijn vaders belangstellingen namen altijd een ruime vlucht en zoals U weet: zoals de ouden zongen zo piepen de jongen. Ook nadat Jan uitgevlogen was en op eigen wieken dreef en een eigen territorium bezet had, vergat hij het ouderlijke nestkastje niet en hij ging er nog wel eens roesten. Hoe dat zo kwam, heeft hij nooit uit de doeken gedaan, maar we weten allemaal

Bijgaande tafelspeech werd gehouden door Prof. Dr. N. Tinbergen tijdens de maaltijd, die vrienden van Jan. P. Strijbos hem aanboden ter gelegenheid van zijn 70ste verjaardag, op 14 maart j.l. Behalve Jan P. Strijbos bereikten dit jaar tevens A. B. Wigman en Rinke Tolman de leeftijd der sterken. Dr. A. F. J. Portielje vierde, eveneens in goede gezondheid, zelfs reeds zijn 75ste verjaardag. Hun allen wensen wij ook op deze plaats nog eens van harte geluk en nog vele jaren toe! — Red.

dat hij vogelfotograaf werd. Elke zondag stond hij met het kraaien van de haan op. Dan gauw zijn eclipskleed aan geschoten, en van zijn nachtroest trok hij met de vogelen des velds het duin in. Daar kon je hem met nestmateriaal zien slepen; een draaikuiltje voor zijn voeten maken, een dak bouwen zoals van een eksternest, en dan maar met zijn kiekkast er in. Als een *ekster* op een zoodje. Dat lijkt U misschien zo leuk niet, maar hij voelde zich kipleker. Met arendsoegen zat hij dan te loeren. Aldoor op het vinketouw. Als dan zijn *griël* terugkwam, was Jan er als de kippen bij. Hij zei dan: „Even naar het vogeltje kijken!” en dan: „Kip ik heb je!”. Dan was Jan de *winterkoning* te rijk. Trots als een pauw naar huis toe, en gauw ontwikkelen. En dan maar hopen dat hij zich niet blij gemaakt had met een dooie mus. Zijn motto was: „Beter één vogel op de plaat dan tien op de vlucht!” Ook al wist hij dat één zwaluw geen zomer maakt en één *bonte kraai* geen winter.

Natuurlijk ging het niet altijd zo vlot. Uren lang moest hij soms wachten. Soms in bittere kou — je krijgt er kippevel van als je er aan denkt. Of in laaiende hitte — zodat de mussen dood van het dak van zijn schuilhutje afvielen. Maar ja, de gebraden duiven vliegen je niet zómaar in de mond! Als het hem te lang duurde en hij haast van zijn stokje viel, dan ging hij maar even een uiltje knappen. Of een graantje pikken. Dat was in de weekends. Maar wát een verdriet: 's maandagochtends moest hij weer terug achter het kippegaas. Hij

was architect. Dat wil zeggen: hij bouwde nestjes voor anderen. Net andersom als de *koekoek*. Maar hij voelde zich gevangen als een kanarie in zijn kooitje. Als hij toch maar zijn vleugels kon uitslaan. En het hielp niet als hij dan maar niet naar buiten keek — dat was maar struivogelpolitiek.

Dat ging zo dan ook niet langer. Hij had genoeg van zwaluwstaarten en zwanehalzen. Hij besloot op eigen wieken te gaan drijven, met zijn hele koppeltje. Hij liet zich door de maatschappelijke orde niet achter de tralies houden — zijn hele kemmaantjesnatuur verzette zich tegen een volière-bestaan. Als een echt haantje-de-voorst was hij de eerste die van zijn vogelarij ging leven. Kikeriki en de Nieuwsgier wilden zijn bijdragen niet hebben (die zeiden: „t. Is toch alles koekoek één zang!“). Ook de Canard Enchainé niet. Maar Ardea en Limosa wel. In het begin moest hij zijn pennevruchten voor een appel en een ei verkopen. Een redacteur zei zelfs tegen hem: „Die hanepoten van jou kan ik niet lezen!“ En daarom tikt Jan nou op zijn schrijfmachine.

Verder ging hij lezingen houden. Prachtkleed aan, dan op het podium (als een haan op zijn mestroep). En zalen vol luistervinken! En dat was heus geen uilen naar Athene dragen! Er zijn zo ontzettend veel onnozele ganzen onder het publiek! Eens ging de telefoon. „Hallo, Strijbos“ „Jan daar ligt een kip in 't water!“ „Waar mevrouw?“ „In 't Zwanewater!“ „O, mevrouw, dat is een drijfsijsje! En U hoeft niet zo te schreeuwen — U maakt me nog zo doof als een kwartel!“

's Zomers werd hij trekvogel. Tentje mee, fijn onder het eiderdons. Net als trekvogels teerde hij op zijn vet. Daar had hij alleen nooit zo veel van. Jammer dat hij geheelonthouder en vegetariër was. Voor hem geen kerstganzen, geen blinde *vinken*, geen gebakken knorhaan! En voor de dorst niks dan ganzewijn. Ik geloof, dat hij zelfs nooit eieren voor zijn geld koos.

Toen dit vrije leventje begon, waren er natuurlijk *spotvogels*, die zeiden: „Die oelekop! Dat gaat nooit goed! Als hij nou kind noch kraai had..... Zijn broed zal verhongeren.“ Maar dat wa-

ren uilskuikens. Jan kon al gauw victorie kraaien, want de zaak legde hem heus geen windeieren. Hij was ook veel te gewiekst om de kip met de gouden eieren te slachten. Hij is geen kip zonder kop! Telkens sloeg hij zijn vleugels verder uit. Tot in de Antarctica — waar hij natuurlijk aldoor in het kraaien-nest zat. Zo heeft hij altijd nieuws uit de eerste hand; hij pronkt niet met een andersmans veren!

En zou is hij zeventig — een leeftijd een papegaai waardig. Zijn kinderen zijn uitgevlogen en pikken hun eigen korreltje graan. Hij heeft nogal eens een veer moeten laten, en de rui is hem gezegd naar het hoofd gestegen. Maar hij is een ouwe taaie. Hij loopt nog als een *kievit*, en hij is bijna nooit ziek. Als wij allemaal snipverkouden zijn, is hij zo fris als een hoentje. En als hij al eens ziek is, dan verrijst hij toch weer als een Phoenix uit zijn as. Hij lijdt geeneens aan eksterogen! Kort geleden heb ik hem in zijn Afrikaanse winterkwartier horen zingen. Het klonk niet als een *sijse* — dat moet ik toegeven. Het leek meer op het krassen van een *raaf*. Maar laten we het erkennen: hij is een witte *raaf*. En al heeft hij altijd veel gelachen, toch kun je nog geen kraaienpootjes om zijn ogen zien. En hij is nog niet kippig ook. Zijn geheim is natuurlijk: „Met de kippen op stok.“

En nou heeft hij op zijn ouwe dag nog een grote ornithologische prestatie geleverd: hij houdt een gedomesticeerde *ijsvogel*. Een geringde. Of misschien heeft de *ijsvogel* hem — wie zijn naam hier gewoonlijk koning kraait weet ik zo niet. Een gek biotoop anders voor een *ijsvogel* daar aan de Herenweg, zo tussen de strobossen. Als u mij vraagt, denk ik dat hij zout op haar staart gelegd heeft.

Wat me altijd verbaasd heeft is, dat hij in Heemstede is blijven wonen, en niet naar Vogelenzang gegaan is. Of dat is omdat de *ijsvogel* tot de orde der schreeuwvogels behoort?

Laat me eindigen met U allen dit beeld voor ogen te roepen: Jan en zijn gaaike, tevreden als twee parkietjes naast elkaar. Zo vredig als duifjes. Zullen ze ooit standvogels worden? Pluk eens veren van een kikker! Laten we toegeven: het zijn krānen. Zo kwiek als kwartels.

Zomerzegels met afbeeldingen van vogels

Op 24 april werden voor de 22ste maal zomerpostzegels uitgegeven, ditmaal met afbeeldingen van vogels (*zilvermeeuw*, *schouderkruiker*, *wulphoeve*, *kluut* en *kievit*) ontworpen door de grafische kunstenaar Dirk van Gelder uit Veere. Aan de rand van het Naardermeer heeft de directeur-generaal van de P.T.T., Prof. Ing. G. H. Bast de zomerpostzegels symbolisch overgedragen aan de voorzitter van het Comité Zomerpostzegels, Mr. H. W. Bloemers, waarop de hoofddirecteur van de Post- en Telegraaf, de heer L. T. Hooiboom de eerste zegels aan de opzichters van het Naardermeer, de heren K. de Bruyn en A. Schaap, verkocht. De opbrengst van de gelden wordt als volgt verdeeld: 50% voor culturele- en 25% voor sociale doeleinden en 25% voor de volksgezondheid. Maar ook één kwart direct via de commissarissen van de Koningin in de provincies en drie kwart landelijk te verdelen.

De vliegende *zilvermeeuw* en *kievit* zijn het beste geslaagd te noemen. De kleuren van de achtergronden doen over het algemeen wat onwezenlijk aan, terwijl de rode kleur van snavel en poten van

de *schouderkruiker* best wat heller mochten zijn.

Vergeleken bij de pas verschenen postzegels met afbeeldingen van vogels in Frankrijk, Hongarije, Tsjecho-Slowakije en Polen moeten wij zeggen, dat de vogels niet dat peil hebben kunnen bereiken.

De briefkaarten, die tegelijkertijd verkocht worden van deze soorten kosten f 0.75 per 5 stuks en zijn ten dele ongetwijfeld beter. De pootkleur van de *kluut* is wat bleek uitgevallen.

Verzamelaars van postzegels met afbeeldingen van vogels zal het opgevalen zijn, dat op geen der postzegels de Nederlandse en/of Latijnse naam van de soort staat vermeld, zoals vele andere landen wel deden en o.i. de kennis der vogels aanzienlijk zou doen vergroten. De cijfers daarentegen zijn wat groot. De zegels blijven tot einde 1962 geldig. Wanneer de belangstelling bijzonder groot is voor deze postzegels hopen wij dat hierin een reden gevonden kan worden er in de toekomst een nieuwe vogelserie op te laten volgen, omdat dit ook de kennis en de liefde voor de vogels zo uitstekend zal kunnen bevorderen. J.T.